

Taaffe jej je več škodoval tedaj, ko jo je božal, kakor ko jo je pobijal. Izrabil jo je in pri narodu pripravil ob zaupanje. S spremembo državnozbornskega volilnega reda za češko veleposestvo jej je bil tako že za zmiraj onemogočil, da bi še kdaj prišla do večine v Avstriji. Ko bi grof Taaffe ničesa drugega ne bil storil, da je oslabšal moč zedinjene levice, ga Slovani moramo ohraniti v prijaznem spominu.

Politični pregled.

Tiskovna svoboda. — Odsek za premembo tiskovnega zakona je nedavno imel sejo. Minister Gleispach je pri tej priliki priznal, da sedanji tiskovni zakon ne ustreza sedanjim razmeram in je obljubil v tej postavodajni dobi predložiti neke premembe. Prečital je neki ukaz do državnih pravdnikov, v katerem je jim naročil, da naj ne konfiskujejo tako pogosto kakor dosedaj vedno sklicujoč se na § 300. Dopuščajo naj tudi ostre kritike postopanja višjih uradnikov in oblastev. Pomisliti morajo, da je tiskovna svoboda ustavno zajamčena. Ministrove besede so bile jako lepe in je želeli, da bi ministrov ukaz dobro prečitali državni pravdniki v domovini sedanjega ministerskega predsednika. V Galiciji posebno o volitvah državnih pravdnikov jako neprizanesljivo postopajo.

Čehi in Nemci. — Ker Nemci nimajo večine v nobeni kuriji češkega deželnega zbora, hočejo Mladočehi voliti iz vsega zbora dva Nemca v deželni odbor. Tudi namestnik deželnega maršala bode Nemec. Mladočehi hočejo najbrž s tem, da volijo dva Nemca v deželni odbor doseči, da veleposestniki ne bodo imeli v deželnem odboru prevelikega vpliva.

Volilna reforma. — Državni zbor bode razpravljal že pomladi o volilni reformi. Grof Badeni se nadeja, da mu ne bodo delali niti Mladočehi ovir, ker bode njegova volilna reforma daleč segala. Vlada misli, da jej ne bode težko dobiti potrebne dvetretjinske večine. Seveda se ne ve, če levicarji ali pa nemški konservativci ne bodo zopet delali ovir. Levico bi sedaj morda že privolila v razširjenje volilne pravice v mestih, ker bi bilo to v škodo protisemitom.

Socijalizem v Nemčiji. — Veliko preglavico dela nemški vladi vedno bolj se razširjajoči socijalizem v Nemčiji. Celo v državnem zboru ima ta lepo zastopstvo. In kakor bi vlada rada napravila izjemne zakone proti socijalistom, vendar istih ne more. Da bi zatrla delovanje socijalistov, vrgla se je na drugo pot. Po nemškem društvenem zakonu je prepovedana vsaka zveza društev z društvom. Ker vlada sluti, da so socijalistiška društva v zvezi, je pred kratkim odredila strogo preiskavo. Ista se je izvršila tudi pri vseh socijalistiških vodjah. Posebno je baje vladi na tem, da bi mogla vdušiti takozvana volilna socijalistiška društva in bi se mogla polastiti skupne podporne blagajne socijalistov. Poslednjo so pa socijalisti srečno rešili v Švico. Vse to pa vlada ravno sedaj počenja, ker baje namerava razpustiti državni zbor in se hoče pripraviti na to, da bi socijalisti ob volitvi ne imeli ne denarja ne zvez za agitacijo. Zaradi tega bi rada dobila blagajno v roke in razpustila njih društva. Čuje se pa, da vlada ni dobila povsem sumljivih stvari pri preiskavi. Bojijo se pa vzlic temu socijalisti, da vlada administrativnim putem razpusti njih društva. Bo-li vlada s tem dosegla svoj namen je prav dvomljivo. Tako močni socijalisti, kakor so sedaj v Nemčiji, se ne bodo tako kmalu ugonobiti. Boljše stori Nemčija, da z lepa pomiri delavski stan in mu da, kar mu gre po božji in človeški postavi. Kakor vedo najnovejša poročila povedati, je vlada že razpustila vsa socijaldemokratska društva v Berlinu. Ta vladna naredba našla je velik odpor pri socijalistih. Kdo ve, če ne bo to raji slabo, kakor dobro vplivalo na zatrenje socijalizma v Nemčiji.

Kuba. — Vstaja na Kubi še ni zgubila svoje resnobe za Španijo. Dočim je španska vlada že toliko žrtvovala za zatrenje vstaje, vendar še nima pokazati nobenih pravih uspehov. Vojaštva je poslala tja že do 160.000 in celo množico vojnih ladij. Pred vsem hoče Španija sedaj Kubo obkoliti z vojnimi ladjami, da ne bode mogla vstašem na otok od nobene strani priti kaka pomoč. Če bo to kaj izdalo, se bo kmalu pokazalo. Sicer so pa težave, katere dela vstaja na Kubi financijelnim razmeram Španije take, da bo iste mogla poslednja le težko prenesti. Četudi se posreči Kubo ohraniti, bo nezadovoljnost doma v Španiji vendar velika, ker se je potrosilo toliko denarja, katerega že itak v slabih denarnih zadevah se nahajajoča Španija močno pogreša. Kdo ve, če denarni polom ne provzroči doma kakih neredov.

Turčija. — Glede armenskega, oziroma splošnega vzhodnega vprašanja vladajo še vedno velike negotovosti. Mej tem, ko se zastopniki evropskih velevladi posvetujejo o tem, kako narediti konec neznosnemu stanju v Turčiji, in se turška vlada zlasti sultan zadnji čas res prizadeva zopet red narediti v nemirnih pokrajinah, čuje se zopet o novih krvavih pretepih in grozovitostih. Po upostošenih krajih vlada grozna revščina in beda, in ljudstvo živi najbedneje življenje. Napaka, da evropske velevladi na mah ne morejo ondi miru narediti, tiči v tem, ker niso edine. Anglija in Avstrija postopati za-se, dočim Rusija v zvezi s Francijo in tudi Nemčijo postopa na svojo roko. Zatrjuje se, da se Rusija pripravlja za vse slučaje. Mnoge stvari spominjajo na dobo pred turško vojsko l. 1877. Tudi Turčija se baje pripravlja, le denarja ji manjka, in celo mobilizovane sedanje vojske ni v stanu vzdržavati. Ko bi bile evropske velesile edine, bi se lahko kmalu naredil mir v Turčiji. Ker pa hoče vsaka iz teh nemirov koristiti imeti, se je bati resne vojske. — Veliki vstaški nemiri so se pojavili na otoku Kreta. Nezadovoljnost proti Turčiji je velika. Grška si hoče izkoristiti to vstajo in grški listi pozivljejo vlado, da se naj postavi na čelo vstaji in skuša pridobiti Kreto.

Obrtnija.

Važna naredba za obrtne in gospodarske zadruge.

Bivši pravosodni minister grof Schönborn je letos razglasil važno naredbo, ki se dostaje obrtnih in gospodarskih zadrug, h katerim spadajo tudi slovenske posojilnice in hranilnice ter konsumna društva. Nemška liberalna stranka je vse, kar je dobrega storil ta minister, nalašč in dosledno zamolčevala, in to tem bolj, ko se je ta minister oziral tudi na niže sloje in množice poprek. Čudno je le, da o tej mišljeni naredbi niso poročali niti slovenski listi; vsaj, kolikor nam je znano, so to naredbo prezrli slovenski dnevniki. Zato smo jako hvaležni maloruskemu mesečniku „Hayka“ (Nauka), da je v poslednjih združenih številkah ponatisnila isto naredbo in jej vrhu tega, ker piše tudi za kmetski narod, pridobila jako jako poljudno raztolmačenje.

Dne 7. junija t. l. je priobčil „Vestnik državnih zakonov“ pod št. 7. nasledno ministersko naredbo.

Naredba ministerstva pravosodja notranjih del in trgovine v družbi z ministerstvom financij od 23. maja 1895. l.,